

ΕΛΕΥΘΕΡ

Ο ΑΝΩΔΥΝΟΣ ΤΟΚΕΤΟΣ*

Υπό

Π. Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Ἐκτάκτου Καθηγητοῦ

Διευθυντοῦ Β' Μαιευτικῆς Κλινικῆς
Μαιευτηρίου «Μαρίκα Ἡλιάδη»

Εἶναι γνωστόν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ ψυχολογικοῦ παράγοντος ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως τῶν πόνων τοῦ τοκετοῦ, ὅτι αὕτη βασίζεται ἐπὶ ἀδιασείστων ἀνατομοφυσιολογικῶν βάσεων. Ἐκ πειραμάτων καὶ παρατηρήσεων ἔχει διαπιστωθῆ ὅτι ἡ ὑποβολή, ὁ ὑπνωτισμὸς καὶ, ἐπὶ πλεόν, ἡ ἐκτροπή τῆς προσοχῆς ἀπὸ μίαν ἐρεθισματογόνον ζώνην, εἶναι δυνατόν νὰ μειώσουν ἢ καὶ νὰ ἐξουδετερώσουν τὴν ἀντίληψιν ἀλγυνῶν ἐρεθισμάτων. Ὁ φλοιὸς τοῦ ἐγκεφάλου, δηλαδὴ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἕδρα τῶν ἀλγυνῶν αἰσθήσεων, ἐπηρεάζεται καὶ ἐκ παραγόντων ἀσχετῶν πρὸς φάρμακα ἢ ἀνατομικὰ παρεμβάσεις (τομὰς νεύρων, π.χ.). Βάσει τοῦ γεγονότος τούτου πολλοὶ ἐπιστήμονες ἐπεζήτησαν εἴτε νὰ προετοιμάσουν ψυχικῶς τὰς ἐγκύους κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἀνέλθῃ εἰς αὐτὰς τὸ «κατώφλιον» τοῦ πόνου, δηλαδὴ νὰ διέρχεται εἰς τὴν συνείδησιν μετὰ δυσκολίας ἢ ἐλάχιστα ἢ ἀντίληψίς του, εἴτε νὰ διεγείρουν κατὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ πόνου ἄλλα ἐγκεφαλικά κέντρα, ὥστε τὸ κέντρον τοῦ πόνου νὰ εἶναι «μπλοκαρισμένο» καὶ νὰ μὴ ἀντιδρᾷ.

Ὁ Dick Grand Read, στὴν Ἀγγλία, ὑπῆρξεν ὁ ἐμπνευστὴς τῆς πρώτης μεθόδου. Ἐπεξηγῶν εἰς τὰς ἐγκύους τὸ ὄλον ζήτημα τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ τοῦ τοκετοῦ καὶ διαφωτίζων ταύτας εἰς κάθε λεπτομέρειαν, κατώρθωνεν, ἐπὶ μεγάλου ποσοστοῦ, νὰ ἀποδιώξῃ τὸν φόβον τοῦ ἀγνώστου, ὁ ὁποῖος τὰς κατεῖχε, καὶ νὰ κάμῃ ταύτας νὰ ἀντιδρῶν εἰς τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ χωρὶς τὸν συνήθη ψυχικὸν ταλανισμὸν. Ὁ Read εἰργάσθη πολὺ διὰ νὰ κάμῃ γνωστὴν καὶ ἐφαρμοσίμον τὴν μέθοδόν του, καὶ εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας τὸ ἐπέτυχεν εἰς ἰκανὴν κλίμακα. Ἐβοηθήθη εἰς τοῦτο καὶ ἀπὸ τὴν ἀνθεκτικὴν εἰς τὰς ψυχικὰς δοκιμασίας γενικῶς ἰδιοσυγκρασίαν τῶν γυναικῶν τῶν βορείων χωρῶν.

Μία ἄλλη μεγάλη Σχολὴ ἐπεχείρησε τὸν δαμασμὸν τοῦ πόνου τοῦ τοκετοῦ βάσει τῶν νευροφυσιολογικῶν ἐργασιῶν καὶ ἀνακαλύψεων τοῦ διασήμου Ρώσσου ἐπιστήμονος Παυλῶφ. Θεμελιώδης παρατήρησις τοῦ Παυλῶφ ὑπῆρξεν ἡ ἐξῆς: Ἐκαστον ἐξωγενὲς ἢ ἐνδογενὲς ἐρέθισμα, μεταφερόμενον ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τῶν κεντρομόλων νεύρων (αἰσθητικῶν ἢ αἰσθητηρίων), διεγείρει τὸ ἀντίστοιχον κέντρον ἀντιλήψεως τοῦ ἐν λόγῳ ἐρεθίσματος καὶ

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος.

Ἡ Μαῖα εἰς τοὺς κατ' οἶκον τοκετούς.

μόνον αὐτό. Ἡ διεγερσις τοῦ ἐν λόγῳ κέντρου τείνει δι' «ἀκτινοβολίας» νὰ ἐπεκταθῇ, ἀλλὰ ἐπειδὴ δημιουργοῦνται συνεχῶς καὶ ἄλλα ἐρεθίσματα, διεγείροντα ἄλλα κέντρα, τὸ πρῶτον διεγερθὲν κέντρον ὑφίσταται κάποιον περιορισμόν, ἕνα «φρενάρισμα» τῆς δράσεώς του. Ἄν τὰ ἐπακόλουθα τοῦ πρώτου ἐρεθίσματος, τὰ ἄσχετα (ἀνόμοια) πρὸς αὐτό, εἶναι ἰσχυρότερα ἐκείνου, τὸ πρῶτον κέντρον ὑφίσταται μείωσιν τῆς ἐνεργείας του ἢ καὶ κατάργησιν

αὐτῆς τελείαν. Ὁ Ἴπποκράτης εἶχεν εἶπει: «Ἐκ δύο πόνων, ἐπὶ τὸ αὐτὸ γιγνομένων, ὁ εἰς ἄμαυροῖ τὸν ἕτερον». Ὁ Παυλὺς εἶπε: «Δύο ἐγκεφαλικά κέντρα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διεγείρωνται ταυτοχρόνως κατ' ἴσην ἔντασιν».

Ἐν προκειμένῳ, δηλαδὴ σχετικῶς πρὸς τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ αἰσθήματος τῶν πόνων τοῦ τοκετοῦ, ὡς κέντρον ἀντιστρατευόμενον τὸ κέντρον τῶν πόνων δέον νὰ θεωρηθῇ ἡ περιοχὴ ἐκείνη τοῦ ἐγκεφά-

λου, ἡ ὁποία ἔχει «διαφωτισθῆ» κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης περὶ τοῦ τοκετοῦ γενικῶς. Ὅταν, κατὰ τὴν περίοδον τῶν ὠδίνων τοῦ τοκετοῦ, ἡ ἐπαρκῶς κατατοπισμένη περὶ τῶν συμβαινόντων ἐπίτοκος εἶναι δυνατόν νὰ διατηρῆ τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῆς ψυχικῆς τῆς καταστάσεως καὶ νὰ ἔχη ἀποβάλλῃ τὸν φόβον καὶ τὸ ἄγχος γενικῶς τοῦ τοκετοῦ, τὰ ἀλγεῖνά ἐρεθίσματα, τὰ ὁποῖα φθάνουν ἐκ τῆς μήτρας καὶ τῆς πύελου εἰς τὸν φλοιὸν τοῦ ἐγκεφάλου, εὐρίσκουν τὸ «κατώφλιον» τῆς διόδου των ἀνυψωμένον καὶ ἐλάχιστα ἢ οὐδόλως γίνονται ἀντιληπτά.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν διαφώτισιν τῆς ἐγκύου, ἡ ὁποία γίνεται συστηματικῶς καθ' ὄρισμένα διαστήματα τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς, βοηθοῦν εἰς τὴν ὁμαλωτέραν διεξαγὴν τοῦ τοκετοῦ καὶ ἡ διδασκαλία τῆς ἐπὶ τοῦ τρόπου χρησιμοποίησεως τῶν σκελετικῶν καὶ κοιλιακῶν μυῶν κατὰ τὰς ὠδίνας, ἰδίως τῆς ἐξωθήσεως, ὡς καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀναπνοῆς τῆς πάλιν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὠδίνων.

Βεβαίως, δὲν εἶναι δυνατόν αἱ ἐν λόγῳ

διδαχαὶ νὰ ἐκτεθοῦν ἐνταῦθα, διότι καὶ ὁ χῶρος εἶναι περιορισμένος καὶ πρόκειται περὶ πρακτικῶν μεθόδων, αἱ ὁποῖαι διδάσκονται δι' ἐφαρμογῆς. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι, χάρις εἰς τὰ ἀπλᾶ αὐτὰ μέσα, εἰς πολλὰ κράτη σήμερον οἱ ἐπίτοκοι ἀπελευθεροῦνται κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικὸν ἀπὸ ἀπόψεως ἀναλγησίας, ἐπιτυγχανομένης διὰ μεθόδων, τὰς ὁποίας αὐταὶ αἱ ἴδιαι ρυθμίζουν.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἤρχισε σποραδικῶς ἐφαρμοζομένη ἢ οὕτω πως καλουμένη «ψυχροφυλακτικὴ μέθοδος ἀνωδύνου τοκετοῦ», παρὰ συναδέλφων, οἵτινες τὴν ἐδιδάχθησαν εἰς Ῥωσίαν ἢ Γαλίαν. Ἡ συστηματικώτερα διάδοσίς τῆς, ὁμοῦ μὲ τὴν φαρμακευτικὴν βοήθειαν τῆς συγχρόνου Μαιευτικῆς πρὸς τὰς ἐπιτόκους, ὥστε νὰ διευθύνεται ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων ὁ τοκετός, θὰ συντελέσουν ὥστε ἡ κεφαλαιώδης αὐτὴ λειτουργία τοῦ γυναικείου ὀργανισμοῦ νὰ καταστῆ περισσότερον εὐπρόσδεκτος καὶ ἀνθρωπινωτέρα παρ' ὅσον ἦτο μέχρι πρό τινος ἢ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι καὶ σήμερον.

